

EUROOPAN PARLAMENTTI

1999



2004

Istuntoasiakirja

LOPULLINEN
A5-0322/2001

9. lokakuuta 2001

MIETINTÖ

Komission elinikäistä oppimista koskeva muistio
(SEC(2000) 1832 – C5-0192/2001 – 2001/2088(COS))

Kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokunta

Esittelijä: Kathleen Van Brempt

(Päätösvallan siirtäminen valiokunnalle – työjärjestyksen 62 artikla)

Valmistelija (*): Herman Schmid, työllisyys- ja sosiaalivaliokunta

(*): Hughes-menettely

SISÄLTÖ

	Sivu
ASIAN KÄSITTELY	4
PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS.....	5
PERUSTELUT.....	13
TYÖLLISYYS- JA SOSIAALIVALIOKUNNAN LAUSUNTO (*).....	18

(*) Hughes-menettely

ASIAN KÄSITTELY

Komissio välitti 30. lokakuuta 2000 päivätyllä kirjeellä Euroopan parlamentille muistionsa elinikäisestä oppimisesta (SEC(2000) 1832 – 2001/2088(COS)).

Parlamentin puhemies ilmoitti 14. toukokuuta 2001 pidetyssä istunnossa lähettäneensä kyseisen kertomuksen asiasta vastaavaan kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokuntaan sekä lausuntoa varten työllisyys- ja sosiaalivaliokuntaan (C5-0192/2001).

Puhemies ilmoitti 17. toukokuuta 2001 pidetyssä istunnossa, että työllisyys- ja sosiaalivaliokunta, jolta on pyydetty lausuntoa, osallistuu mietinnön laatimiseen Hughesmenettelyn mukaisesti.

Parlamentin puhemies ilmoitti 14. kesäkuuta 2001 pidetyssä istunnossa, että puheenjohtajakokous on siirtänyt päätösvallan työjärjestyksen 62 artiklan mukaisesti kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokunnalle.

Kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokunta oli nimittänyt 6. maaliskuuta 2001 pidetyssä kokouksessa esittelijäksi Kathleen Van Bremptin.

Valiokunta käsitteli komission ehdotusta ja mietintöluonnosta 29. toukokuuta 2001, 26. kesäkuuta, 10. heinäkuuta ja 18. syyskuuta 2001 pitämissään kokouksissa.

Viimeksi mainitussa kokouksessa se hyväksyi päätöslauselmaesityksen yksimielisesti.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Giuseppe Gargani (puheenjohtaja), Kathleen Van Brempt (esittelijä), Pedro Aparicio Sánchez, Marielle de Sarnez, Maria Martens, Mario Mauro, Pietro-Paolo Mennea, Barbara O'Toole, Doris Pack, Roy Perry, Mónica Ridruejo, Luckas Vander Taelen, Eurig Wyn, Sabine Zissener, Cristina Gutiérrez Cortines (Theresa Zabellin puolesta), The Earl of Stockton (Christopher Heaton-Harrisin puolesta), Robert J.E. Evans (Phillip Whiteheadin puolesta), Thomas Mann (Ruth Hieronymin puolesta työjärjestyksen 153 artiklan 2 kohdan mukaisesti), Herman Schmid (Geneviève Fraissen puolesta työjärjestyksen 153 artiklan 2 kohdan mukaisesti).

Työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan lausunto on tämän mietinnön liitteenä.

Mietintö jätettiin käsiteltäväksi 9. lokakuuta 2001.

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Euroopan parlamentin päätöslauselmaesitys komission elinikäistä oppimista koskevasta muistiosta (SEC(2000) 1832 – C5-0192/2001 – 2001/2088(COS))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission muistion (SEC(2000) 1832 – C5-0192/2001),
 - ottaa huomioon Elinikäisen oppimisen vuoden Euroopassa (1996) ja 8. syyskuuta 2000 antamansa päätöslauselman kertomuksesta elinikäistä oppimista koskevan eurooppalaisen teemavuoden (1996) toimintojen täytäntöönpanosta, tuloksista ja niiden kokonaisarviointista,¹
 - ottaa huomioon Luxemburgin Eurooppa-neuvoston (1997), jossa työllistyvyyden ja sopeutumiskyvyn parantaminen koulutuksen avulla otettiin ensimmäistä kertaa painopistealueeksi työllisyyspolitiikan suuntaviivoihin,
 - ottaa huomioon Lissabonin, Feiran ja Tukholman Eurooppa-neuvostojen päätelmät,
 - ottaa huomioon OECD:n julkaisun "Koulutuspolitiikan analyysijä",
 - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, tarkemmin sanottuna 14 artiklan, joka takaa jokaiselle oikeuden koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja jatko- ja täydennyskoulutukseen,
 - ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 149 ja 150 artiklan,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 47 artiklan 1 kohdan,
 - on siirtänyt päätösvallan työjärjestyksen 62 artiklan mukaisesti kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokunnalle,
 - ottaa huomioon kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokunnan mietinnön sekä työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan lausunnon (A5-0322/2001),
- A. katsoo, että elämme nopeasti kehittyvässä tietoyhteiskunnassa, jota leimaa jatkuva uusien tekniikoiden käyttöönotto, tiedon määrän eksponentiaalinen lisääntyminen ja tiedon leviämisen nopeus,
- B. katsoo, että tietoyhteiskunta voi parantaa jokaisen elämän- ja työn laatua huomattavasti, mikäli samaan aikaan toteutetaan poliittisia toimenpiteitä, joilla taataan jokaiselle yhtäläiset mahdollisuudet osallistua aktiivisesti tämän yhteiskunnan toimintaan,
- C. ottaa huomioon, että nykyinen, etupäässä tietoon ja liikkuvuuteen perustuva talous

¹ EYVL C 135, 7.5.2001, s. 304.

edellyttää, että jokaisella on, voidakseen kohdata yhteiskunnan ja uusien teknologioiden nopeaan kehitykseen liittyvät uudet riskit, mahdollisuus täydentää tietämystään, ja että pelkkä tutkinnon suorittaminen ei esimerkiksi enää määrää loppuelämän kestävän uran suuntaa ja että klassinen elämäntietäminen / työura / eläke on joutumassa puristuksiin,

- D. ottaa huomioon, että OECD:n selvitysten perusteella korkeakoulutetut pääsevät helpommin mukaan elinikäiseen oppimiseen, jatkokoulutukseen, täydennyskoulutukseen ja muuhun koulutukseen ja että siksi on parannettava tiedonsaantia ammatillisesta koulutuksesta, joka on tarkoitettu henkilöille, joilla ei ole korkeakoulutusta,
- E. ottaa huomioon Lissabonin huippukokouksen päätelmät, joissa esitetään, että Euroopan unionista tehdään maailman kilpailukykyisin tietopohjainen talous ja yhteiskunta,
- F. katsoo, että eurooppalainen elinikäisen oppimisen hanke kuuluu tulevaisuuden opetuksen ja koulutustavoitteiden muodostamaan laajempaan poliittiseen kokonaisuuteen ja että tätä eurooppalaista hanketta ei pidä tarkastella erillään Euroopan muista käytännönläheisistä poliittisista kysymyksistä, kuten työllisyydestä, sosiaalipolitiikasta, liikkuvuudesta, tieto- ja viestintäteknologioista ja verkko-oppimisesta,
- G. katsoo, että elinikäinen ammatillinen oppiminen koskee kaikkia yhteiskunnan ja talouden ryhmiä, työntekijöitä, virkamiehiä, yliopistoihmiä, johtajia, tutkijoita ja muita, ja että Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden on otettava tämä moninaisuus huomioon, kun ne laativat ammatillista koulutusta koskevia ohjelmia,
- H. ottaa huomioon, että laajentuminen tulee muuttamaan työmarkkinoita ja ammatillisen koulutuksen markkinoita,
- I. ottaa huomioon, että työllisyysuuntaviivoissa, jotka ovat vuodesta 1997 lähtien sovittaneet yhteen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkoja, mainitaan elinikäinen oppiminen yhtenä painopisteistä; ottaa huomioon, että suuntaviivoissa vuodeksi 2001 pyydetään jäsenvaltioita määrittelemään tavoitteet 25–64-vuotiaiden osallistumisesta elinikäiseen oppimiseen ja työmarkkinaosapuolia pyydetään neuvottelemaan koulutukseen osallistumisen kaltaisista aiheista,
 - 1. tukee komission kehittämää strategiaa, jonka mukaan elinikäisestä oppimisesta on käytävä laajaa yhteiskunnallista keskustelua;
 - 2. on vakuuttunut siitä, että elinikäinen oppiminen on yhteiskunnallinen välttämättömyys, ja sen tulisi olla myös jokaisen ihmisen yhteiskunnallinen oikeus;
 - 3. vaatii komissiolta, että elinikäiseen oppimiseen liittyvien käytännöllisten poliittisten toimien lähtökohtana ovat seuraavat periaatteet:
 - a. demokratisointi ja yhdenvertaisuusperiaate: elinikäisen oppimisen on tarkoitus korvata lähes ainutkertaisten koulutusmahdollisuuksien malli sellaisella mallilla, jossa oppimiseen ja uusien tietojen hankkimiseen on useita mahdollisuuksia koko elämän ajan, ts. "elämän tilaisuuksien" luomisella; jokaisen yksilön on saatava yhdenvertaiset mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen;

- b. yksilöllinen itsensä toteuttaminen: elinikäisen oppimisen mallin on vastattava jokaisen yksilön tarpeeseen täydentää ja laajentaa tietämystään ja rikastua sisäisesti;
 - c. yksilöllinen oikeus elinikäiseen oppimiseen: elinikäisen oppimisen mallin on annettava konkreettinen muoto jokaisen yksilön oikeudelle opetukseen ja koulutukseen;
 - d. henkilökohtainen vastuu: elinikäisen oppimisen mallin on edistettävä myös ihmisten kasvua kansalaisina ja vastuuntuntoisina yksilöinä;
 - e. holistinen näkökulma oppimiseen: 'oppiminen' ei saa merkitä vain tietämyksen kehittämistä ja pelkästään toiminnallista lähestymistapaa esimerkiksi työllisyyteen, vaan sillä on myös muokattava asenteita;
4. toteaa, että elinikäinen oppiminen edellyttää opetus-, koulutus- ja työmarkkinapolitiikan radikaalia muutosta, jolloin tarvitaan seuraavia tätä tavoitetta tukevia toimia:
- a. toiminnan painopistealueiden kehittäminen taloudellisten syiden (yksilön työllistyvyys) ja sosiaalisten sekä kulttuuristen syiden (itsensä kehittäminen) ja yhteiskunnallisen integraation välisen välttämättömän tasapainon pohjalta;
 - b. elinikäisen oppimisen integroiminen kouluopetukseen niin, että saatua todistusta ei pidetä viimeisenä ennen ammattitoimintaa, vaan pikemminkin ensimmäisenä ja niin, että muut todistukset voidaan saada työelämässä riippumatta alasta;
 - c. erityishuomion osoittaminen kaikkein haavoittuvimmille ryhmille, jotka eivät helposti saa käyttöönsä tietoa elinikäisen oppimisen mahdollisuuksista;
 - d. "joy of learning" -oppimiskyvyn integroiminen oppimisprosessiin erityisesti edistämällä didaktisia menetelmiä, joissa korostetaan tukemista ja ohjaamista,
 - e. aktiivinen tuki aikuisten tarpeisiin tarkoitettulle opetus- ja koulutushankkeille, joissa kaikille annetaan samat mahdollisuudet iästä tai sukupuolesta riippumatta;
 - f. oppimisen uusien muotojen edistäminen perinteisen oppilaitoksissa oppimisen rinnalla, hankittujen kokemusten ja valmiuksien tunnustaminen ja todistusten antaminen niistä, mukaan luettuna epämuodollisessa kontekstissa saadut kokemukset ja valmiudet sekä ulkomailla hankittujen kokemusten tunnustaminen (diplomien ja tutkintotodistusten vastaavuus);
 - g. niiden yksilöiden ansioiden laajempi yhteiskunnallinen tunnustaminen, jotka parantavat tietämystään elinikäisen oppimisen hankkeilla;
 - h. kaikkien toimijoiden rohkaiseminen toisaalta näkemään elinikäinen oppiminen yhteiskunnan ja yksilön kehityksenä ja toisaalta ottamaan oma vastuunsa (koulutuksen rahoittaminen, käytettävissä oleva aika, hankittujen taitojen tunnustaminen, jne.): tämä koskee jäsenvaltioita, Euroopan unionia, yrityksiä ja yksilöitä;
 - i. riittävän rahoituksen etsiminen elinikäistä oppimista koskevien ohjelmien

edistämiseksi ja käynnistämiseksi: ESR, EAKR, rakennerahastot, EIP, jne.;

5. katsoo, että elinikäisen oppimisen tehokkuutta ajatellen on erotettava toisistaan sen muodostamat laajat sektorit, niin että voidaan järjestää ohjelmia, joilla on tarkka profiili ja yhtenäiset tavoitteet; katsoo, että on erotettava toisistaan sellaiset kurssit, joiden tarkoituksena on ammatillisten tietojen lisääminen ja kurssit, joiden tarkoituksena on yhteiskunnallisen sopeutumiseen tarvittavien tietojen hankkiminen;
6. on sitä mieltä, että unionin, jäsenvaltioiden ja alueiden elinikäisen oppimiseen liittyvät ponnistukset täytyy sovittaa yhteen avoimen koordinoitimenetelmän avulla ja yhdessä yhteisön tavoitteiden, suuntaviivojen, indikaattoreiden ja parhaisiin käytäntöihin eri jäsenvaltioissa perustuvien esikuva-analyyysien, todetun edistyksen säännöllisen valvonnan ja arvioinnin kanssa; kehottaa komissiota tekemään ehdotuksia ja toivoo, että Euroopan parlamentti otetaan mukaan näihin toimiin;
7. kehottaa komissiota määrittelemään elinikäisen oppimisen käsitteet selvästi ehdotuksissa, joita se laatii tulevaisuudessa, ja erottelemaan toisistaan seuraavat:
 - koulutus, jolla korjataan epäonnistumista koulussa tai jolla autetaan epäsuotuisassa asemassa olevia ryhmiä tai vähemmistöryhmiä hankkimaan perusopetusta ja perussivistystä
 - aikuisten yleinen ja kulttuuriin liittyvä etäopetus, mukaan luettuna uudet teknologiat
 - ammattipätevyyden lisääminen säännellyssä ja muussa opetuksessa
 - työllistämiskoulutus ja työelämään integroiva koulutus riippumatta opiskelijan iästä
 - uuden pätevyyden hankkiminen, jolla edistetään sopeutumista ja uudistetaan taitoja uusien työmarkkinoiden vaatimusten mukaisiksi, mukaan luettuna uudet teknologiat
 - ammattilaisten, opettajien ja tutkijoiden elinikäinen oppiminen tietojen päivittämisen välineenä;
8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita koordinoimaan paremmin nykyistä rahoitusta, jotta voitaisiin mahdollisimman hyvin turvata jokaisen kansalaisen oikeus koulutukseen ja mahdollisuus saada ammatillista koulutusta ja täydennyskoulutusta;
9. kehottaa jäsenvaltioita asettamaan vuoden 2002 työllisyysuuntaviivojen puitteissa käytännön tavoitteita opetus- ja koulutushankkeisiin osallistumiselle ikäluokittain ja koulutustasoittain ja toteuttamaan asiaan liittyviä käytännön toimenpiteitä;
10. kehottaa komissiota toimittamaan vuoden 2001 loppuun mennessä elinikäistä oppimista koskevan toimintasuunnitelman ja ottamaan Euroopan parlamentin mukaan valmisteluun;
11. pyytää työmarkkinaosapuolia ponnistelemaan työllisyysuuntaviivojen ja sosiaalisen toimintaohjelman toteuttamisen yhteydessä Euroopan laajuisten, elinikäisen oppimisen oikeutta koskevien sitoumusten aikaansaamiseksi;

12. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään avoimen koordinoinnin menetelmän avulla pääasiassa opintosuorituksiin (credits) perustuvan järjestelmän, joka yhdistää olemassa olevat arviointi- ja hyväksymismenetelmät yhtenäiseksi, avoimeksi järjestelmäksi ja tunnustaa sekä säännönmukaisella että epätavallisella ja epämuodollisella tavalla hankitun kokemuksen;
13. kehottaa komissiota soveltamaan valtavirtaistamisen periaatetta myös elinikäistä oppimista koskevaan politiikkaan niin, että elinikäinen oppiminen integroidaan horisontaalisesti ESR:n ja yhteisön ohjelmien toimintaan;
14. kehottaa komissiota sisällyttämään elinikäisen oppimisen ja koulutuksen prosessiin myös työntekijät, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia mutta ovat hankkineet oikeuden työskentelyyn;
15. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tekemään ehdotuksia elinikäisen oppimisen hankkeen rahoituksesta; edellyttää, että EIP on mukana näiden ehdotusten valmistelussa, sillä inhimillisen pääoman kehittäminen on elimellinen osa EIP:n uusia toimia;
16. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ryhtymään yksilötasolla yhteisvastuullisiin ja parhaisiin käytäntöihin perustuviin kannustustoimiin; tukee tässä yhteydessä "individual learning accounts" -järjestelmää, joka on voimassa esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Ruotsissa;
17. korostaa laajentumisen vaikutusta työ- ja koulutusmarkkinoihin ja kehottaa komissiota ottamaan sen huomioon elinikäiseen koulutukseen liittyvissä prioriteeteissa ja toimissa;

Elinikäinen oppiminen ja työllisyys

Yleiset periaatteet

18. korostaa, että koulutus- ja oppimisjärjestelmien mukauttaminen siten, että niihin sisällytetään elinikäisen oppimisen käsite, on – toissijaisuusperiaatteen mukaisesti – ensi sijassa jäsenvaltioiden asia; katsoo kuitenkin, että EU:n tasolla yhteisesti koordinoitujen ponnistukset ovat toivottavia, jotta jäsenvaltiot voivat vaihtaa keskenään hyvän käytännön esimerkkejä; pitää siksi avointa koordinoitimenettelyä oikeana kehyksenä elinikäisen oppimisen yleisten tavoitteiden asettamiselle;
19. katsoo, että elinikäisen oppimisen järjestelmien kehittymistä estävät ja haittaavat ennen kaikkea sopimusten puuttuminen ja peruserimielisyydet rahoitusmuodoista ja tärkeysjärjestyksestä;
20. katsoo, että on tärkeää kartoittaa nykyiset valintatilanteet ja tärkeysjärjestykseen liittyvät ongelmat, jotta voitaisiin keskittyä poliittiseen toimintaan tärkeimmissä kysymyksissä;
21. katsoo, että elinikäisen oppimisen ja työn laadun välillä on selvä yhteys ja kehottaa siksi komissiota selvittämään, miten elinikäistä oppimista, työn laatua ja työn organisointia koskevia eri politiikan aloja voitaisiin käyttää toistensa tukena;

22. pitää tärkeänä, että elinikäiselle oppimiselle annetaan selkeä asema poliittisena painopisteenä, jotta voidaan edistää työllistyvyyttä, joka on aktiivisen kansalaisuuden välttämätön edellytys, mahdollistaa talouskasvu, jonka tärkein voimavara on "henkilöt", ja torjua sosiaalista syrjäytymistä;
23. edellyttää, että myös hakijamaiden koulutuksen ja oppimisen kokonaistilanne kartoitetaan ja arvioidaan;
24. katsoo, että on pyrittävä kohti integroitunutta yhteiskuntaa, joka tarjoaa kaikille ihmisille yhtäläiset mahdollisuudet korkeatasoiseen elinikäiseen oppimiseen;

Peruskoulutusjärjestelmät

25. kysyy, miten jäsenvaltioiden peruskoulutusjärjestelmiä, jotka ovat elinikäisen oppimisen lähtökohta, voidaan parantaa laadullisesti ja kehittää vastamaan nykypäivän ja tulevaisuuden tarpeita;
26. muistuttaa, että yleisesti tarvitaan moderneja, sopivan kokoisia koulurakennuksia, uusia koulutusstandardeja vastaava varustelutaso sekä opetuksellisista syistä pienempiä luokkia, uuden tekniikan saamista, tietokoneiden käyttöä sekä ohjelmien ja verkkoliittymien käyttöä;
27. katsoo, että tietoyhteiskunnan avainhenkilöinä opettajilla on oltava mahdollisuus tietojensa päivittämiseen sekä runsaampaan jatkokoulutukseen, joka vastaa yhteiskunnan tarpeita, ja että opettajien on tärkeän yhteiskunnallisen merkityksensä vuoksi saatava riittävä palkka ja asianmukainen tunnustus toiminnastaan;
28. katsoo, että koulutusorganisaatioiden byrokratiaa pitää yleisesti ottaen vähentää, niitä on hajautettava ja niiden on tultava avoimemmiksi ympäröivään yhteiskuntaan nähden;
29. korostaa, että opettajien laajemmat aloitemahdollisuudet ja perheiden sekä opiskelijoiden laajempi ja aktiivisempi osallistuminen voivat kohentaa koulutustarjonnan laatua;
30. vaatii, että koulutusjärjestelmän ja paikallisten työmarkkinoiden yhteentoimivuuden varmistamiseksi esitetään ehdotuksia siitä, miten kouluista voidaan tehdä avoimia ja houkuttelevia paikallisia oppimiskeskuksia;
31. toteaa, että paikallisella ja alueellisella tasolla elinikäistä oppimista on tuettava perustamalla toimiva verkostoja paikallisissa yhteisöissä;

Aikuiskoulutusjärjestelmät

32. toteaa, että aikuiskoulutusjärjestelmät ovat tärkeitä sekä elinkeinoelämän ja työllisyyden että myös hyvinvoinnin, kulttuurin ja henkilökohtaisen kehityksen kannalta, ja niitä pitää sen vuoksi laajentaa, uudistaa ja monipuolistaa vastaamaan nykyajan monia uusia tarpeita;

33. korostaa, että jokaisella suureholla työnantajalla on oltava täydennyskoulutus- ja jatko-opiskelusuunnitelma, josta sovitaan työmarkkinaosapuolten kesken ja josta huolehditaan yhteisesti sopimusten ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
34. tunnustaa, että elinikäinen oppiminen on tärkeä asia koko elämän eikä ainoastaan palkkatyön tai työmarkkinoiden kannalta; katsoo, että elinikäisen oppimisen käsitteen on katettava myös eläkkeelle jäämisen jälkeinen aika ja että iäkkäiden ihmisten – olivatpa he eläkkeellä tai työelämässä – pääsyä elinikäisen oppimisen järjestelmiin on helpotettava;
35. vaatii jäsenvaltioita huolehtimaan siitä, että ikääntyville kansalaisille, vammaisille ja muille, jotka ovat työelämän ulkopuolella, tarjotaan mahdollisuuksia osallistua jatkokoulutukseen, jotta he voivat toteuttaa henkilökohtaisia koulutustavoitteitaan ja osallistua aktiivisesti kulttuuritoimintaan;
36. painottaa, että EU:n koulutusjärjestelmillä on mm. tuettava työmarkkinoita ja aidosti eurooppalaisia työmarkkinoita, jotka lisäävät rajat ylittävää liikkuvuutta; kehottaa tutkintotodistusten vastavuoroiseen tunnustamiseen;

Rahoitus

37. toteaa, että peruskoulutuksessa tarvittavaan laadun parantamiseen liittyy väistämättä merkittävä – joissakin tapauksissa hyvin merkittävä – kustannusten kasvu;
38. huomauttaa, että myös ammatti-, jatko- ja korkeakoulutus, jotka kasvavat enemmän kuin muut koulutusjärjestelmän osat, edellyttävät huomattavasti enemmän määrärahoja;
39. kehottaa keskustelemaan siitä, miten nämä kustannukset voidaan jäsenvaltioissa jakaa yksittäisten ihmisten, työnantajien ja julkisyhteisöjen kesken sekä tehokkaasti että yhteisvastuullisesti;
40. katsoo, että täydennyskoulutuksen ja työpaikkojen henkilöstökoulutuksen kustannukset ovat sijoituksia inhimillisiin voimavaroihin ja että niiden taloudelliset resurssit, talousarvio, koulutustavoitteet ja aiheelliset toimet määritellään ja organisoidaan kansallisten työmarkkinasäännösten mukaisesti siten, että niihin osallistuvat molemmat työmarkkinaosapuolet ja muut asianomaiset yhteiskunnalliset ryhmät;
41. korostaa erityisesti, että useimmilta jäsenvaltioilta puuttuvat kokonaan tai osittain uudelleen kouluttautumista varten tarkoitettut rahoitusmuodot, jotka ovat erityisesti tarpeen kriisien ja teollisuuden rakennemuutosten yhteydessä;
42. muistuttaa ehdotuksesta, jonka mukaan kaikilla on oltava oikeus saada tietty määrä julkista koulutusta, mikä merkitsee sitä, että niillä, jotka lopettavat koulun varhain, on myöhemmin oikeus täydentää koulutustaan, jotta he voivat hankkia tarvittavan ammatillisen pätevyyden, joka antaa heille mahdollisuuden toimia aktiivisesti yhteiskunnassa ja pääsyt työmarkkinoille;
43. korostaa, että koulutuskustannukset ovat sekä sijoitus että lisäarvon lähde, ja katsoo, että tämän pitää ohjata kaukonäköistä koulutusrahoituspolitiikkaa;

Euroopan unionin rooli

44. kehottaa avoimeen poliittiseen keskusteluun kolmesta aivan erilaisesta koulutus- ja työllistämistrategiasta, joista päätettiin Lissabonissa samanaikaisesti, ja korostaa, että painopisteiden asettamiseen liittyvä ongelma on vielä ratkaisematta;
45. kannattaa ehdotusta, jonka mukaan elinikäiseen oppimiseen sovelletaan avointa yhteensovittamismenetelmää, ja korostaa erityisesti tarvetta luoda suuntaviivoja, jotka koskevat resursseja, organisaatiota ja eri koulutuslaitosten välistä yhteyttä;
46. toivoo, että avoimesta yhteensovittamismenetelmästä tulisi "alhaalta ylös" -prosessi eikä työllisyyspolitiikkaa varten kehitetty "ylhäältä alas" -prosessi, ja kehottaa korostamaan enemmän sitä, että sosiaalisesti syrjäytyneet ryhmät on saatava suhtautumaan myönteisesti elinikäiseen oppimiseen;
47. korostaa sitä, että kahden kielen taidolla on ratkaiseva merkitys rajat ylittävässä yhteistyössä Euroopassa ja koko maailmassa;
48. ottaa huomioon jäsenvaltioilla tällä alalla olevan itsemääräämisoikeuden, mutta korostaa tarvetta koordinoida maiden kesken koulutusohjelmia, opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta, tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista, koulutuksen ja ammattikoulutuksen pääsyvaatimuksia sekä parhaiden käytäntöjen vaihtoa;
49. toivoo, että myös komissio kiinnittää huomiota näihin näkökohtiin ja ottaa ne huomioon työstäessään elinikäisen oppimisen toimintasuunnitelmaa;
50. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille ja Euroopan työmarkkinaosapuolille.

PERUSTELUT

1. Johdanto

Opi pitkään! Monien korvissa tämä ei kuulosta lupaukselta, vaan joltakin, josta vain harvat innostuvat. Kuitenkin on niin, että tällä uudella tiedon aikakaudella Elinikäinen Oppiminen¹ on osa tulevaisuutta.

Ennen useimmat ihmiset eivät saaneet opetusta koulunkäynnin päätyttyä. Jos halusi nousta sosiaalisella arvoasteikolla, mentiin iltakouluun. Nykyään katsotaan, että EO on yhteiskunnallinen välttämättömyys. Hyvinvointimme on siitä riippuvainen. Koulutus, päättyi se sitten päästötodistukseen tai ei, ei enää lupaa vakinaista työuraa loppuelämän ajaksi.

Elinikäisen oppimisen kautta voidaan jälleen **luoda kaikille uusia mahdollisuuksia**. Tämä koskee myös matalasti koulutettuja, joiden kohdalla syrjäytymisen vaara on nykyään suurin. Tämä edellyttää kuitenkin, että nykyiset vinoutumat poistetaan. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että elinikäinen oppiminen vahvistaa edelleen jo olemassa olevaa eriarvoisuutta: joka jo on (korkeasti) koulutettu, kouluttaa itseään lisää aikuisopetusjärjestelmän avulla ja voi näin kasvattaa etumatkaansa. *Tuoreesta OECD:n tutkimuksesta² ilmenee, että juuri ne henkilöt, jotka eivät ole saaneet korkeampaa keskiasteen koulutusta ja joiden kirjoitus- ja lukutaito on heikko, ovat vähiten halukkaita saamaan aikuisiällä jatkokoulutusta ja -opetusta. Heidän osallistumisasteensa on alle 4 prosenttia 75 prosentissa kaikista OECD-maiden ilmoittautumisista. Ainoastaan neljässä maassa (Belgia, Ruotsi, Yhdistynyt kuningaskunta ja Australia) on tämän ryhmän osuus ilmoittautuneista yli 11 prosenttia.*

Tämä epätasainen osallistuminen ei koske ainoastaan omasta aloitteesta käytäviä kursseja, vaan myös koulutusta, joka perustuu yritysten tekemiin aloitteisiin. *Työnantajat sijoittavat myös suhteellisesti paljon enemmän varoja korkeasti koulutetun työvoimansa kouluttamiseen. Työmarkkinoilla annettavan koulutuksen jakautuminen on epätasaisinta Belgiassa. Opetuksen ja omaan työhön liittyvien koulutushankkeiden osallistumisaste on Belgian akateemisen koulutuksen saaneiden aikuisten keskuudessa 40 prosenttia; vähemmän kuin korkeamman keskiasteen suorittaneiden aikuisten keskuudessa aste on vain 5 prosenttia.*

Elinikäinen oppiminen on myös tärkeä keino saada ihmiset osallistumaan uudelleen tai kauemmin yhteiskunnan toimintaan. Nykyään ei monilla nuorilla aikuisilla, varsinkaan naisilla, ole muuta mahdollisuutta kuin poistua väliaikaisesti työmarkkinoilta, jos he haluavat yhdistää perhe- ja työelämän. Mutta jos he lasten vartuttua haluavat palata, se ei olekaan niin yksinkertaista. Heidän tapauksessaan voi kurssitus helpottaa paluuta työhön. Vanhempien työntekijöiden tapauksessa voidaan lisäkoulutuksella estää se, että luottamus heidän kykyihinsä ja taitoihinsa menetetään liian varhain.

Kuitenkaan ei ole ainoastaan taloudellisista syistä tärkeää, että ihmiset jatkavat oppimista. Uusien asioiden oppiminen on **tärkeää ennen muuta ihmisten itsensä vuoksi**. Elinikäinen oppiminen avaa uusia mahdollisuuksia. Jos ihminen saa tilaisuuden itse havaita ja kokeilla uusia asioita, tulee oppimisesta itsessään jo nautinto. Elinikäinen oppiminen on tapa ymmärtää paremmin ympäröivää maailmaa ja sen ilmiöitä ja asioita sekä syventää

¹ Tekstissä elinikäinen oppiminen lyhennetään muotoon EO.

² "Education Policy Analysis 2001" centre for educational research and innovation. OECD Publications.

tietämystään aiheista, jotka kiinnostavat. Liikkeelle panevat syyt ovat siten painavammat kuin puhtaasti taloudelliset tekijät voisivat olla, niihin sisältyy yhtä lailla sosiaalisella, kulttuurisella ja yhteiskunnallisella tasolla osallistumisen halu.

II. Eurooppa: proaktiivinen EO-politiikka

EO:ta koskeva muistio on eurooppalainen aloite, joka ansaitsee kaiken tuen. Euroopan komissio pyrkii kuudella keskeisellä aiheellaan käynnistämään laajan yhteiskunnallisen keskustelun kaikkien asianosaisten tahojen kanssa.

Esittelijä suhtautuu hyvin myönteisesti tähän hankkeeseen, erityisesti sen vuoksi, että komissio toimii asiassa aloitteentekijänä ja ennakoivasti.

On tullut aika määritellä EO-käsitettä koskevan politiikan puitteet, joissa edellytetään kaikkien asianosaisten tuntevan vastuunsa. Meillä ei ole varaa siirtää tätä perustavanlaatuaista keskustelua tuonemmaksi, jos haluamme ottaa Lissabonin, Feiran ja Tukholman Eurooppa-neuvoston kunnianhimoiset tavoitteet vakavasti, toisin sanoen tehdä Euroopan taloudesta maailman dynaamisin.

Tässä mietinnössä esittelijä haluaa tehdä selväksi, mitkä ovat hänen mielestään ne **olennaiset tekijät**, joille EO-käsitteen on perustuttava.

1. Tasa-arvo- ja demokratiaperiaate

EO tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden tehdä opetuksesta aidosti demokraattisempaa. EO:n avulla meidän on voitava korvata nykyinen malli, jonka mukaan jokaisella on elämässään yleensä vain yksi ainoa mahdollisuus saada koulutusta, mallilla, jossa koulutustilaisuuksia on useita läpi elämän. Toisin sanoen sitä ainoaa mahdollisuutta, jonka ihmiset nykyään saavat 6:n ja 18:n ikävuoden välissä, on laajennettava **koko elämän kattaviksi mahdollisuuksiksi**. Tässä mielessä on olennaista, että EO on avoin **kaikille kansalaisille, ikään, alkuperään tai koulutukseen katsomatta**, jotka oleskelevat laillisesti EU:n alueella. Koulutus on menestyksekkään osallistumisen avain. Tämän vuoksi on tärkeää, että madallamme EO-politiikallamme osallistumiskynnystä.

2. Henkilökohtainen itsensä kehittäminen

EO:ta ei saa pitää ainoastaan keinona saada enemmän irti ihmisistä. EO on myös yhteiskuntaa muuttava tekijä; se tekee ihmisistä oma-aloitteisempia, joten he voivat toimia tehokkaammin yhteiskunnallisessa elämässä; EO:n pitää auttaa ihmisiä kukoistamaan ja tarjota vastaus heidän tarpeelleen saada tietoja ja kasvaa sisäisesti. Tällä periaatteella viitataan siihen laajaan keskusteluun, jota käydään voimavarojen sijoittamisesta tuottavuuden lisäämisen sijasta inhimillisen pääoman ja luovuuden kasvattamiseen.

3. Yksilön oikeus elinikäiseen oppimiseen

EO:n pitää antaa konkreettinen muoto jokaisen ihmisen oikeudelle laajentaa tietojaan ja parantaa taitojaan koko eliniän ajan. Olennaista tässä on, että **EO:n tulee merkitä oppivollisuuden muuttumista oppioikeudeksi**.

III. DYNAAMISEN PROSESSIN LÄHTÖKOHTA

Jotta tämä EO-käsite muuttuisi teoksi tarvitaan niin Euroopan, kansallisen kuin alueellisenkin tason **toimenpiteitä**. Tässä yhteydessä on olennaista, että nykyiseen koulu-, koulutus- ja työmarkkinapolitiikkaan tulee muutoksia. Emme voi takertua olemassa oleviin koulu/koulutuspolitiikan ja työmarkkinapolitiikan malleihin, ikään kuin ne muodostaisivat koskemattoman kokonaisuuden. Jäsenvaltioiden vastuu on tässä asiassa suuri: niillä on oltava poliittista rohkeutta käynnistää dynaaminen prosessi ja poistaa nykyiset esteet.

Yksi tärkeimmistä muutoksista, jonka politiikkamme on saatava aikaan, on "**joy of learning**" -**ajatuksen** ("on ilo oppia") vakiinnuttaminen. EO:n on annettava ihmisille myönteisiä miellelyhtymiä; heidän on koettava oppiminen nautintona ja heidän on vuorostaan saatava arvostusta osakseen opiskelustaan. Monet suhtautuvat opiskeluun kuin välttämättömään pahaan. Jos markkinoimme EO:n käsitettä ottamatta huomioon ajan henkeä, joka aiheuttaa nuorille "oppimisen ja epäonnistumisen pelkoa", epäonnistumme varmasti.

Lisäksi on välttämätöntä saada EO leviämään laajemmalle antamalla käsitteelle **joustavampia muotoja**. Nykyinen tiukka järjestelmä ankarine sisäänpääsyvaatimuksineen ja jäykkine organisaatioineen muodostaa usein esteen osallistumiselle. Matalasti koulutetut pelästyvät liian usein oppimisen tiukkaa koulumaisuutta. Tämän vuoksi tarvitaan henkilökohtaisiin tarpeisiin räätälöityjä menetelmiä, jotka sallivat kunkin yksilön löytää nopeasti mieleisensä ratkaisun. **Matala sisäänpääsykynnys** on ehdoton vaatimus, erityisesti matalasti koulutettujen osalta on tärkeää, että he saavat tietoja EO-tarjonnasta heitä hyvin lähellä olevilta yksiköiltä.

Jos haluamme EO:n menestyvän on tärkeää, että onnistumme kehittämään kokonaiskonseptin. Siihen sisältyy yhtäältä **elinikäinen oppiminen**, toisin sanoen opiskelu ei ole ajallisesti rajattu ja jokaisella on oikeus uusiin tilaisuuksiin koko eliniän ajan, ja toisaalta **oppiminen koko elämän laajuudelta** (lifewide learning), eli opiskelua ei rajoiteta tilan ja aiheen suhteen, vaan henkilöllä on oikeus kasvattaa tietoaan mitä erilaisimmilta aloilta, myös vapaamuotoisesti. Tämä on hyvin tärkeää, sillä se rohkaisee ihmisiä opiskelemaan, vaikka se ei johtaisikaan varsinaiseen viralliseen päästötodistukseen ja siten annetaan myös enemmän tunnustusta ihmisen todellisille ja käyttökelpoisille tiedoille ja taidoille.

Tästä syystä esittelijä pitää myös tärkeänä, että oppimisponnistelut - sekä muodollisen koulutusjärjestelmän piirissä että sen ulkopuolella - palkitaan asianmukaisesti. Tällä on merkitystä matalasti koulutetuille, jotka osaavat monenlaisia asioita, mutta jotka arkailevat muodollisia tenttejä ja todistuksia. Jos he tuntevat, että heitä arvostetaan, kun he oppivat uusia asioita, heidät on myös helpompi saada innostumaan jatkokoulutuksesta. Joissakin jäsenvaltioissa tämä on jo havaittu: Tanskan parlamentti hyväksyi toukokuussa 2000 joukon toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on lisätä työn ja kokemuksen kautta karttuneille tiedoille ja taidoille annettavaa tunnustusta; Suomessa valtiovalta on julkaissut selonteon EO:ta koskevista näkemyksistään ja keinoista, joilla vapaata ja vapaamuotoista opiskelua voitaisiin palkita. Myös Alankomaissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Ruotsissa tunnustetaan edellä mainitut opiskelumuodot.

IV. SELKEITÄ TEHTÄVIÄ YHTEISÖLLE

Jos Euroopan unioni haluaa itse olla uskottava EO-aseteessaan sen on **sisällytettävä kyseinen käsite yhteisön politiikkaan**. Esittelijä katsoo, että konkreettisten toimien tasolla se merkitsee:

- EO-käsitteen laaja-alaista täytäntöönpanoa yhteisön rakennerahastoissa ja Euroopan unionin ja tutkimuksen kuudennen kehysohjelman nykyisissä ja tulevisissa ohjelmissa;
- EO-oikeutta koskevien sitovien vertailuarvojen asettamista yhteisön vuoden 2002 työllisyysuuntaviivoihin. Ei ainoastaan komission vaan myös neuvoston on kannettava vastuunsa tässä suhteessa;
- yhteisten päämäärien, suuntaviivojen, osoittimien ja vertailuarvojen määrittämistä jäsenvaltioiden parhaiden käytäntöjen perusteella tavoitteena päästä kolmen parhaan jäsenvaltion keskiarvoon.

Euroopan komission on **eurooppalaisen ansioluettelon mallia** laatiessaan kehitettävä krediitteihin perustuva järjestelmä, joka kokoaa olemassa olevat arviointi- ja tunnustusvälineet yhteen johdonmukaiseen järjestelmään ja joka mahdollistaa myös sellaisen kokemuksen tunnustamisen, joka on hankittu virallisten kouluteiden ulkopuolelta.

Lopuksi esittelijä haluaa vakuuttaa olevansa tietoinen, että **eurooppalainen EO-käsite vaatii varoja**. Taloudellisia varoja tarvitaan lisää erityisesti, jos asetamme politiikalle selkeitä tavoitteita, kuten kaikille oikeus EO:hon, runsaasti koulutusmahdollisuuksia nuorille, aikuisten osallistumisen asteen huomattava kasvattaminen ja tarjonnan laajentaminen ja eriyttäminen.

Esittelijä ei kannata yhä useimmissa valtioissa vallalla olevaa suuntausta siirtää tukia oppilaitoksilta yksittäisille opiskelijoille ja korvata tai täydentää opintotukia opintolainoilla. Esittelijä kehottaa toimimaan tässä kysymyksessä kahdella tasolla. Ensinnäkin on turvattava oikeus peruskoulutukseen julkisen taloudellisen tuen turvin. Tämän on edelleen oltava yksi julkisen vallan perustehtävistä. Tämän rinnalle on pyrittävä kehittämään **yhdistetty järjestelmä, jossa kaikki asianosaiset kantavat taloudellisen vastuunsa**.

Tässä yhteydessä on mielenkiintoista tarkastella Britannian opetusministeriön "**European Learning Account Project**" -hanketta, jonka avulla halutaan selvittää, miten yksilöllisiä "oppimistilejä" voidaan käyttää hyväksi koulutuksen osallistumisastetta parantavana välineenä ja koulutuksen rahoittamisen helpottamiseksi.

Esittelijä on myös innokas kuulemaan, mikä on EIP:n puheenjohtajan Philippe Maystadtin vastaus esittelijän konkreettiseen ehdotukseen, jonka mukaan EIP:n investointeja ei enää tulisi rajoittaa perusrakenteisiin, vaan varoja tulisi sijoittaa myös ihmisiin, tässä tapauksessa EO:hon.

V. LOPUKSI

Tässä mietinnössä esittelijä on pyrkinyt tekemään selväksi, mitä hänen mukaansa EO-käsitteen tulisi sisältää. Esittelijä toivoo, että komissio turvautuu toimintasuunnitelmiaan

toteuttaessaan kaikkiin niihin asianosaisiin, joihin se on ollut yhteydessä käymänsä laajan yhteiskunnallisen keskustelun aikana. EO on loppujen lopuksi tulevaisuuden hanke, josta jokainen kantaa osan vastuusta. Esittelijä toivoo, että komissio antaa vielä Belgian puheenjohtajuuden aikana ehdotuksensa politiikan konkreettisiksi toimiksi.

17. heinäkuuta 2001

TYÖLLISYYS- JA SOSIAALIVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokunnalle

Komission muistio elinikäisestä oppimisesta
(SEK(2000) 1832 – C5-0192/2001 – 2001/2088(COS))

Valmistelija (*): Herman Schmid

(*) Hughes-menettely

ASIAN KÄSITTELY

Työllisyys- ja sosiaalivaliokunta nimitti 15. helmikuuta 2001 pitämässään kokouksessa valmistelijaksi Herman Schmidin.

Valiokunta käsitteli lausuntoluonnosta 21. kesäkuuta ja 9.–10. heinäkuuta 2001 pitämässään kokouksissa.

Viimeksi mainitussa kokouksessa valiokunta hyväksyi seuraavat johtopäätökset yksimielisesti.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Michel Rocard (puheenjohtaja), Winfried Menrad (varapuheenjohtaja), Marie-Thérèse Hermange (varapuheenjohtaja), Herman Schmid (valmistelija), Jan Andersson, María Antonia Avilés Perea, Regina Bastos, Alejandro Cercas, Luigi Cocilovo, Elisa Maria Damião, Harald Ettl, Ilda Figueiredo, Anne-Karin Glase, Stephen Hughes, Karin Jöns, Piia-Noora Kauppi, Ioannis Koukiadis, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Jean Lambert, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Mario Mantovani, Claude Moraes, Paolo Pastorelli, Manuel Pérez Álvarez, Bartho Pronk, Tokia Saïfi, Miet Smet, Helle Thorning-Schmidt ja Ieke van den Burg.

LYHYET PERUSTELUT

Komission muistio elinikäisestä oppimisesta (SEC(2000) 1832) kuvaa uutta tietoyhteiskuntaa ja sen vaatimuksia laajennetuista ja uudistetuista koulutusjärjestelmistä. Kuudessa "keskeisessä viestissä" näistä vaatimuksista tehdään yhteenveto tavalla, joka on jo tuttu ja toistuu kaikissa kirjoituksissa ja puheissa elinikäisestä oppimisesta uudessa tietoyhteiskunnassa: tarvitsemme enemmän tietoa kaikilla tasoilla, enemmän rahaa koulutukseen, uusia asenteita ja arvoja, uusia pedagogisia lähestymistapoja, uusia johtamistapoja jne.

Taloudellisten voimavarojen käyttöönotto

Kaikki ovat yksimielisiä siitä, että koulutus- ja opetusjärjestelmiä on tehostettava huomattavasti, mutta ongelmana on, että tätä tehdään aivan liian vähän. Tilanne on samantyyppinen kuin esim. ympäristöalalla, jolla vallitsee vastaavanlainen yksimielisyys siitä, mikä on elintärkeää, muttei siitä, mikä on tärkeintä ja kenen pitää maksaa kustannukset.

Tärkein komission muistion kuudesta viestistä on siis se, joka koskee inhimilliseen tietoon tehtäviä lisäinvestointeja. Olennaisia vaikeuksia ei kuitenkaan käsitellä tarpeeksi perusteellisesti. Toisaalta on kyse siitä, miten taloudelliset voimavarat pitää luoda, toisaalta siitä, miten erilaisten tarveryhmien tärkeysjärjestys määrätään, kun voimavarat ovat niukkoja.

Rahoitusmuotoja

Jäsenvaltioiden nykyisissä koulutusjärjestelmissä on pääsääntöisesti kolme erilaista rahoitustietä: julkinen rahoitus on selvästi keskeisin, kun taas yritysrahoitusta ja yksilöllistä rahoitusta voi pitää lisämekanismineina. Säilyykö tämä malli myös tulevaisuudessa, vai pitääkö sitä muuttaa?

Nykyisten koulutusjärjestelmien vallitsevin muoto on nuorten julkinen peruskoulutus. Jos korostetaan elinikäistä oppimista, painopiste siirtyy aikuiskoulutuksen ja koko elämän kestävästä täydennyskoulutuksen suuntaan ja erilaisten koulutusten keskinäinen yhteys korostuu. Koulutuksesta tulee kaiken työelämässä ja muussa yhteiskuntaelämässä tapahtuvan inhimillisen toiminnan ulottuvuus.

Tämä on lisännyt kiinnostusta yritysten rahoittamiin ja yksilöllisiin rahoitusmuotoihin. Käytäntö osoittaa kuitenkin, että yritykset ovat haluttomia sijoittamaan varoja osaamiseen, jota niiden henkilöstö voi käyttää myös muissa yrityksissä ja muilla aloilla, ja että yksilöiden on vaikea hankkia omia varoja täydennyskoulutukseen. On siis kehitettävä ja arvioitava uusia näkemyksiä ja vaihtoehtoisia tulkintoja. Komission muistiossa mainitaan esim. yksilölliset opintosäästötilit, muttei pohdita niistä aiheutuvia vaikeuksia ja erilaisia keinoja lyhentää opintojen vuoksi työaika.

Sitä, miten koulutus- ja oppimisresursseja lisätään tehokkaasti ja millaisia uusia säädöksiä voidaan laatia, on käsiteltävä paljon perusteellisemmin komission tulevassa toimintasuunnitelmassa elinikäisestä oppimisesta. Lähtökohtana olisi syytä olla se, että koulutusjärjestelmä on yksi uuden tietoyhteiskunnan perusinfrastruktuureista ja että erilaisia tulkintoja pitää arvioida kokonaisvaltaisesti.

Kohderyhmien ja tarpeiden asettaminen tärkeysjärjestykseen

Vaikka resurssimme parhaassakin tapauksessa ovat myös tulevaisuudessa niukat, on keskusteltava myös eri tarpeiden välisestä tärkeysjärjestyksestä. Lissabonin strategiassa hahmotellaan kolme erilaista tavoitetta, joilla tarkoitetaan kolmea uutta koulutus- ja tietopoliittista strategiaa. Ensiksikin siinä puhutaan uuden osaamisen kehittämistä kasvavan tutkimuspohjaisen talouden edistyneimmissä osissa (eliittistrategia), toiseksi siitä, miten tärkeää on torjua sosiaalista syrjäytymistä ja siis asettaa etusijalle syrjäytyneiden ryhmien ja yksilöiden peruskoulutus (kompensaatiostrategia), ja kolmanneksi täystyöllisyydestä ensisijaisena tavoitteena (kokonaisstrategia).

Vaikka nämä kolme strategiaa voidaan yhdistää, jäljelle jää vielä kolmen keskenään kilpailevan tarpeen suhteellisen osuuden ongelma. Voidaan olettaa, että eri jäsenvaltioilla on erilaisia yhdistelmästrategioita, mutta ne olisi syytä täsmentää, niin että niitä voisi vertailla ja arvioida määrällisesti.

EU:n erityisrooli

Koulutus on perimmältään kansallista vastuualuetta, mutta elinikäinen oppiminen on jo tärkeä osa Luxemburgin prosessia, ja Lissabonin huippukokouksessa vaadittiin tulevaisuuden koulutuspolitiikan suurempaa yhteensovittamista Euroopan tasolla. Tämä antaisi Euroopan unionille erityisroolin koulutus suunnittelun kokonaiskäsitteilyssä sekä erityisvastuun yhteensovittamisessa, joka perustuu avoimeen koordinointiin.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Työllisyys- ja sosiaalivaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kulttuuri-, nuoriso-, koulutus-, tiedonvälitys- ja urheiluvaliokuntaa sisällyttämään seuraavat osat päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. ottaa huomioon Lissabonin huippukokouksen päätelmät, joissa esitetään toivomus siitä, että Euroopan unionista tehdään maailman kilpailukykyisin tietopohjainen talous ja yhteiskunta,

Yleiset periaatteet

1. korostaa, että koulutus- ja oppimisjärjestelmien mukauttaminen siten, että niihin sisällytetään elinikäisen oppimisen käsite, on – toissijaisuusperiaatteen mukaisesti – ensi sijassa jäsenvaltioiden asia; katsoo kuitenkin, että EU:n tasolla yhteisesti koordinoitujen ponnistukset ovat toivottavia, jotta jäsenvaltiot voivat vaihtaa keskenään hyvän käytännön esimerkkejä; pitää siksi avointa koordinoitimenettelyä oikeana kehyksenä elinikäisen oppimisen yleisten tavoitteiden asettamiselle;
2. katsoo, että elinikäisen oppimisen järjestelmien kehittymistä estävät ja haittaavat ennen kaikkea sopimusten puuttuminen ja peruserimielisyydet rahoitusmuodoista ja tärkeysjärjestyksestä;
3. katsoo, että on tärkeää kartoittaa nykyiset valintatilanteet ja tärkeysjärjestykseen liittyvät ongelmat, jotta voitaisiin keskittyä poliittiseen toimintaan tärkeimmissä kysymyksissä;

4. katsoo, että elinikäisen oppimisen ja työn laadun välillä on selvä yhteys ja kehottaa siksi komissiota selvittämään, miten elinikäistä oppimista, työn laatua ja työn organisointia koskevia eri politiikan aloja voitaisiin käyttää toistensa tukena;
5. pitää tärkeänä, että elinikäiselle oppimiselle annetaan selkeä asema poliittisena painopisteenä, jotta voidaan edistää työllistyvyyttä, joka on aktiivisen kansalaisuuden välttämätön edellytys, mahdollistaa talouskasvu, jonka tärkein voimavara on "henkilöt", ja torjua sosiaalista syrjäytymistä;
6. edellyttää, että myös hakijamaiden koulutuksen ja oppimisen kokonaistilanne kartoitetaan ja arvioidaan;
7. katsoo, että on pyrittävä kohti integroitunutta yhteiskuntaa, joka tarjoaa kaikille ihmisille yhtäläiset mahdollisuudet korkeatasoiseen elinikäiseen oppimiseen;

Peruskoulutusjärjestelmät

8. kysyy, miten jäsenvaltioiden peruskoulutusjärjestelmiä – jotka ovat elinikäisen oppimisen lähtökohta – voidaan parantaa laadullisesti ja kehittää vastamaan nykypäivän ja tulevaisuuden tarpeita;
9. muistuttaa, että yleisesti tarvitaan moderneja, sopivan kokoisia koulurakennuksia, uusia koulutusstandardeja vastaava varustelutaso sekä opetuksellisista syistä pienempiä luokkia, uuden tekniikan saamista, tietokoneiden käyttöä sekä ohjelmien ja verkkoliittymien käyttöä;
10. katsoo, että tietoyhteiskunnan avainhenkilöinä opettajilla on oltava mahdollisuus tietojensa päivittämiseen sekä runsaampaan jatkokoulutukseen, joka vastaa yhteiskunnan tarpeita, ja että opettajien on tärkeän yhteiskunnallisen merkityksensä vuoksi saatava riittävää palkkaa ja asianmukaista tunnustusta toiminnastaan;
11. katsoo, että koulutusorganisaatioiden byrokratiaa pitää yleisesti ottaen vähentää, niitä on hajautettava ja niiden on tultava avoimemmiksi ympäröivään yhteiskuntaan nähden;
12. korostaa, että opettajien laajemmat aloitemahdollisuudet ja perheiden sekä opiskelijoiden laajempi ja aktiivisempi osallistuminen voivat kohentaa koulutustarjonnan laatua;
13. toivoo, että koulutusjärjestelmän ja paikallisten työmarkkinoiden yhteentoimivuuden varmistamiseksi esitetään ehdotuksia siitä, miten kouluista voidaan tehdä avoimia ja houkuttelevia paikallisia oppimiskeskusiksi;
14. toteaa, että paikallisella ja alueellisella tasolla elinikäistä oppimista on tuettava perustamalla toimiva verkostoja paikallisissa yhteisöissä;

Aikuiskoulutusjärjestelmät

15. toteaa, että aikuiskoulutusjärjestelmät ovat tärkeitä sekä elinkeinoelämän ja työllisyyden että myös hyvinvoinnin, kulttuurin ja henkilökohtaisen kehityksen kannalta, ja niitä pitää sen vuoksi laajentaa, uudistaa ja monipuolistaa vastaamaan nykyajan monia uusia tarpeita;
16. korostaa, että jokaisella suurehkolla työnantajalla on oltava täydennyskoulutus- ja jatko-opiskelusuunnitelma, josta sovitaan työmarkkinaosapuolten kesken ja josta huolehditaan yhteisesti sopimusten ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
17. tunnustaa, että elinikäinen oppiminen on tärkeä asia koko elämän eikä ainoastaan palkkatyön tai työmarkkinoiden kannalta; katsoo, että elinikäisen oppimisen käsitteen on

katettava myös eläkkeelle jäämisen jälkeinen aika ja että iäkkäiden ihmisten – olivatpa he eläkkeellä tai työelämässä – pääsyä elinikäisen oppimisen järjestelmiin on helpotettava;

18. vaatii jäsenvaltioita huolehtimaan siitä, että ikääntyville kansalaisille, vammaisille ja muille, jotka ovat työelämän ulkopuolella, tarjotaan mahdollisuuksia osallistua jatkokoulutukseen, jotta he voivat toteuttaa henkilökohtaisia koulutustavoitteitaan ja osallistua aktiivisesti kulttuuritoimintaan;
19. painottaa, että EU:n koulutusjärjestelmillä on mm. tuettava työmarkkinoita ja aidosti eurooppalaisia työmarkkinoita, jotka lisäävät rajat ylittävää liikkuvuutta; kehottaa tutkintotodistusten vastavuoroiseen tunnustamiseen;

Rahoitus

20. toteaa, että peruskoulutuksessa tarvittavaan laadun parantamiseen liittyy väistämättä merkittävää – joissakin tapauksissa hyvin merkittävää – kustannusten kasvua;
21. huomauttaa, että myös ammatti-, jatko- ja korkeakoulutukseen, jotka kasvavat enemmän kuin muut koulutusjärjestelmän osat, liittyy huomattavaa kustannusten kasvua;
22. kehottaa keskustelemaan siitä, miten nämä kustannukset voidaan jäsenvaltioissa jakaa yksittäisten ihmisten, työnantajien ja julkisyhteisöjen kesken sekä tehokkaasti että yhteisvastuullisesti;
23. katsoo, että täydennyskoulutuksen ja työpaikkojen henkilöstökoulutuksen kustannukset ovat sijoituksia inhimillisiin voimavaroihin ja että niiden taloudelliset resurssit, talousarvio, koulutustavoitteet ja aiheelliset toimet määritellään ja organisoidaan kansallisten työmarkkinasäännösten mukaisesti siten, että siihen osallistuvat molemmat työmarkkinaosapuolet ja muut asianomaiset yhteiskunnalliset ryhmät;
24. korostaa erityisesti, että useimmilta jäsenvaltioilta puuttuvat kokonaan tai osittain uudelleen kouluttautumista varten tarkoitetut rahoitusmuodot, jotka ovat erityisesti tarpeen kriisien ja teollisuuden rakennemuutosten yhteydessä;
25. muistuttaa ehdotuksesta, jonka mukaan kaikilla on oltava oikeus saada tietty määrä julkista koulutusta, mikä merkitsee sitä, että niillä, jotka lopettavat koulun varhain, on myöhemmin oikeus täydentää koulutustaan, jotta he voivat hankkia tarvittavan ammatillisen pätevyyden, joka antaa heille mahdollisuuden toimia aktiivisesti yhteiskunnassa ja pääsyn työmarkkinoille;
26. painottaa sitä, että koulutuskustannukset ovat sekä sijoitus että lisäarvon lähde, ja katsoo, että tämän pitää ohjata kaukonäköistä koulutusrahoituspolitiikkaa;

Euroopan unionin tehtävä

27. kehottaa avoimeen poliittiseen keskusteluun kolmesta aivan erilaisesta koulutus- ja työllistämistrategiasta, joista päätettiin Lissabonissa samanaikaisesti, ja korostaa, että painopisteiden asettamiseen liittyvä ongelma on vielä ratkaisematta;
28. kannattaa ehdotusta, jonka mukaan elinikäiseen oppimiseen sovelletaan avointa yhteensovittamismenetelmää, ja korostaa erityisesti tarvetta luoda suuntaviivoja, jotka koskevat resursseja, organisaatiota ja eri koulutuslaitosten välistä yhteyttä;
29. toivoo, että avoimesta yhteensovittamismenetelmästä tulisi "alhaalta ylös" -prosessi eikä työllisyyspolitiikkaa varten kehitetty "ylhäältä alas" -prosessi, ja kehottaa korostamaan enemmän sitä, että sosiaalisesti syrjäytyneet ryhmät on saatava suhtautumaan myönteisesti elinikäiseen oppimiseen;

30. korostaa sitä, että kahden kielen taidolla on ratkaiseva merkitys rajat ylittävissä yhteistyössä Euroopassa ja koko maailmassa;
31. ottaa huomioon jäsenvaltioilla tällä alalla olevan itsemääräämisoikeuden, mutta korostaa tarvetta koordinoida maiden kesken koulutusohjelmia, opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta, tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista, koulutuksen ja ammattikoulutuksen pääsyvaatimuksia sekä parhaiden käytäntöjen vaihtoa;
32. toivoo, että myös komissio kiinnittää huomiota näihin näkökohtiin ja ottaa ne huomioon työstäessään elinikäisen oppimisen toimintasuunnitelmaa.